Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

GRAFFITI

med

Skraaskrift

- hvad de gamle soldater skrev -

"Graffiti med Skraaskrift"
Udgivet af ER-Tryk
Tlf. 75 94 09 66
Sat med Times
Papir: Rivers Design fra Papyrus
Lay-out: E. Rasmussen Bogtrykkeri/CMM
Trykt hos ER-Tryk
© Copyright:
Carsten Medom Madsen &
Kamma Varming
Årsskiftet i 1999/2000
ISBN: 87-982837-2-3

Forord

Fredericia har sit gamle, berømte mindesmærke over den ukendte soldat - Landsoldaten ved Prinsens Port. Men byen har også et upåagtet mindesmærke over hundreder og atter hundreder af ukendte soldater, der gennem flere menneskealdre - fra 1910 til 1970 - har sat sig selv et minde.

Bag Tøjhuset i Gothersgade ligger et lille hus bygget af gule flensborgsten, hvor soldater har holdt vagt i lange, ørkesløse timer. En af fornøjelserne var at vinke til pigerne, der arbejdede bag åbne vinduer i Dampvaskeriet ovre i Vendersgade. En anden fornøjelse var at ridse navn og måske adresse og andre små hilsner og tegninger ind i en af husets mursten.

Her har Fredericia et dokument over soldaterlivet, som der bør værnes om.

Fotografen Carsten Medom Madsen kom en dag og viste mig en serie billeder, han havde taget af nogle af murstenene. De vakte min nysgerrighed. Var det mon muligt at finde frem til nogle af disse personer og få at vide, hvem de var - eller hvordan de har det nu? Som det kan ses på de følgende siders eksempler, så lykkedes det. Det er sket med lokalhistoriske arkivers og enkeltpersoners hjælp. De skal have mange tak. En særlig tak til Erik Rasmussen på ER-Tryk, som har gjort det muligt at publicere denne lille smagsprøve. Gå selv ned bag Tøjhuset og få en helt speciel oplevelse.

Kamma Varming
januar 2000

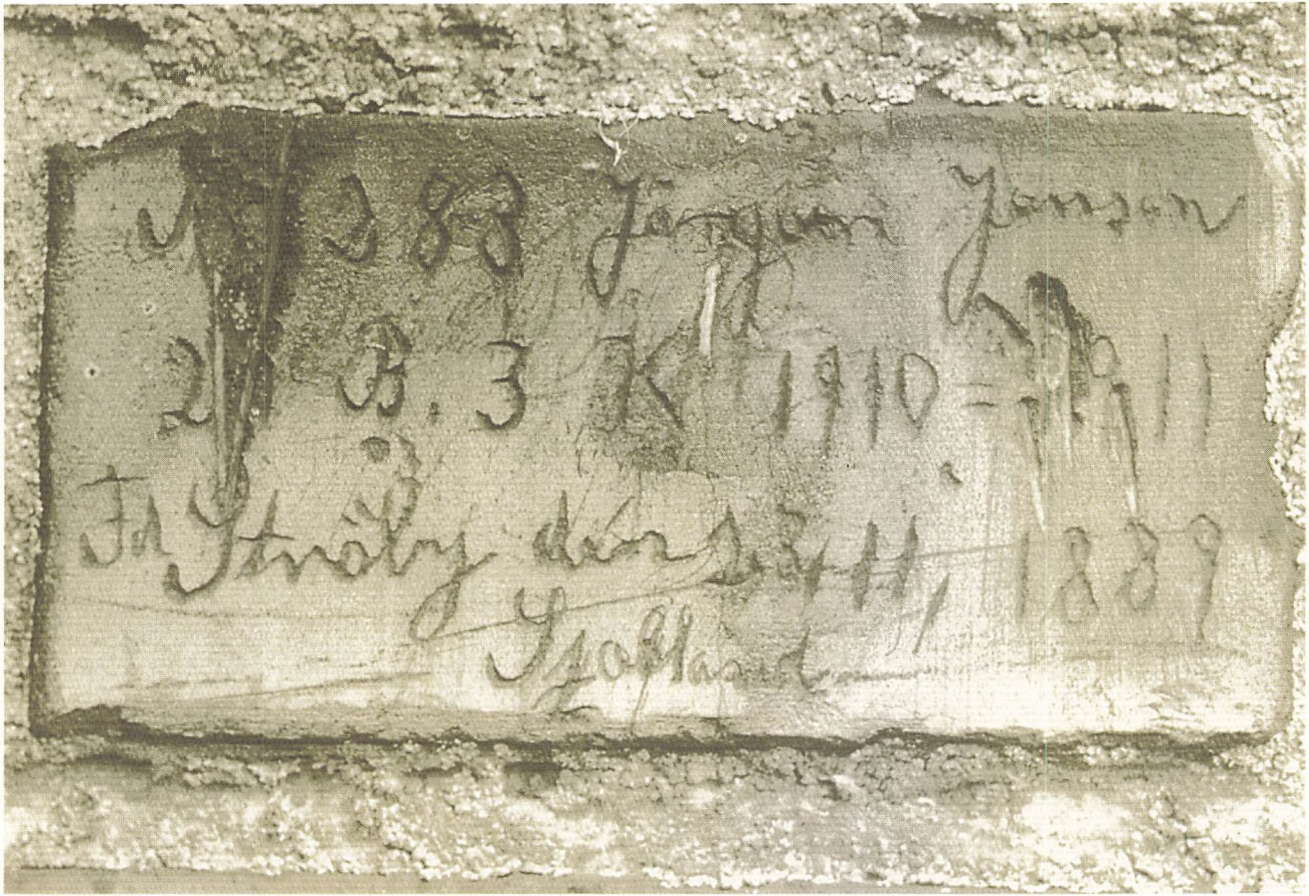
Jürgen Jansen
1910
1889

Jørgen Jensen, Strøby Egede, Sjælland

Jørgen Jensen, Strøby Egede, Sjælland født den 23. november 1889. 1910-11

Jørgen Jensen har ikke som de øvrige soldater et særpræget navn, men han er en af de få, der har skrevet sin fødselsdag og år. Han har også skrevet sit fødested. Jørgen har nok skrevet på en næsten helt bar mur, for 1910 er det tidligste årstal, der er skrevet. Han kom til at danne skole.

Hvordan det er gået Jørgen Jensen videre i livet efter soldatertiden i Fredericia, er det ikke lykkedes at finde ud af. Til gengæld har Vallø Lokalhistoriske Arkiv kunnet finde en del om hans oprindelse.

Jørgen Jensen blev, som han har skrevet, født den 23. november 1889 i Strøby Egede. Sognet ligger ud til Køge Bugt lige syd for Tryggevælde å. Jørgen var tvilling, og de har nok været små og svage, for de blev hjemmedøbt samme dag. Broderen Christian Jensen døde da også, inden Jørgen blev fremstillet i kirken den 23. februar 1890. Forældrene var tækkemand Jørgen Christian Jensen og Johanne Cathrine, født Jørgensen. Moderen var 25 år ved fødslen.

Ved dåben blev Jørgen båret af Ole Hansens hustru, og blandt fadderne var tre ungkarle fra Magleby. Det var ikke så mærkeligt, for de to af dem var Johanne Cathrines brødre Lars Peter og Christoffer.

I Magleby kirkebog kan det ses, at Jørgen Jensens forældre var blevet gift den 5. januar 1884, da moderen kun var 19 år. Deres fædre, husmand Niels Jensen i Strøby og husmand Jørgen Larsen i Magleby var forlovere.

Folketællingerne fra Strøby Sogn i 1870 og 80 beretter om Jørgen Jensens bedsteforældre, Karen og Niels Jensen. De havde ihvertfald fire børn foruden Jørgens far, Jørgen Christian. Bedstefaderen har kunnet lidt af hvert. Ud over at være husmand levede han i 1870 af at være brøndgraver, og i 1880 havde han skiftet til at være tækkemand. Det erhverv, som sønnen senere fik.

Om Jørgen Jensen kan man med rette sige, at han var en rigtig dansk "Jens", en bondesoldat, der var opvokset i en egn, hvor slægten havde levet i mange generationer. Han har måske været indkvarteret i en af avlsbrugergårdene og har kunnet føle sig næsten hjemme.

5

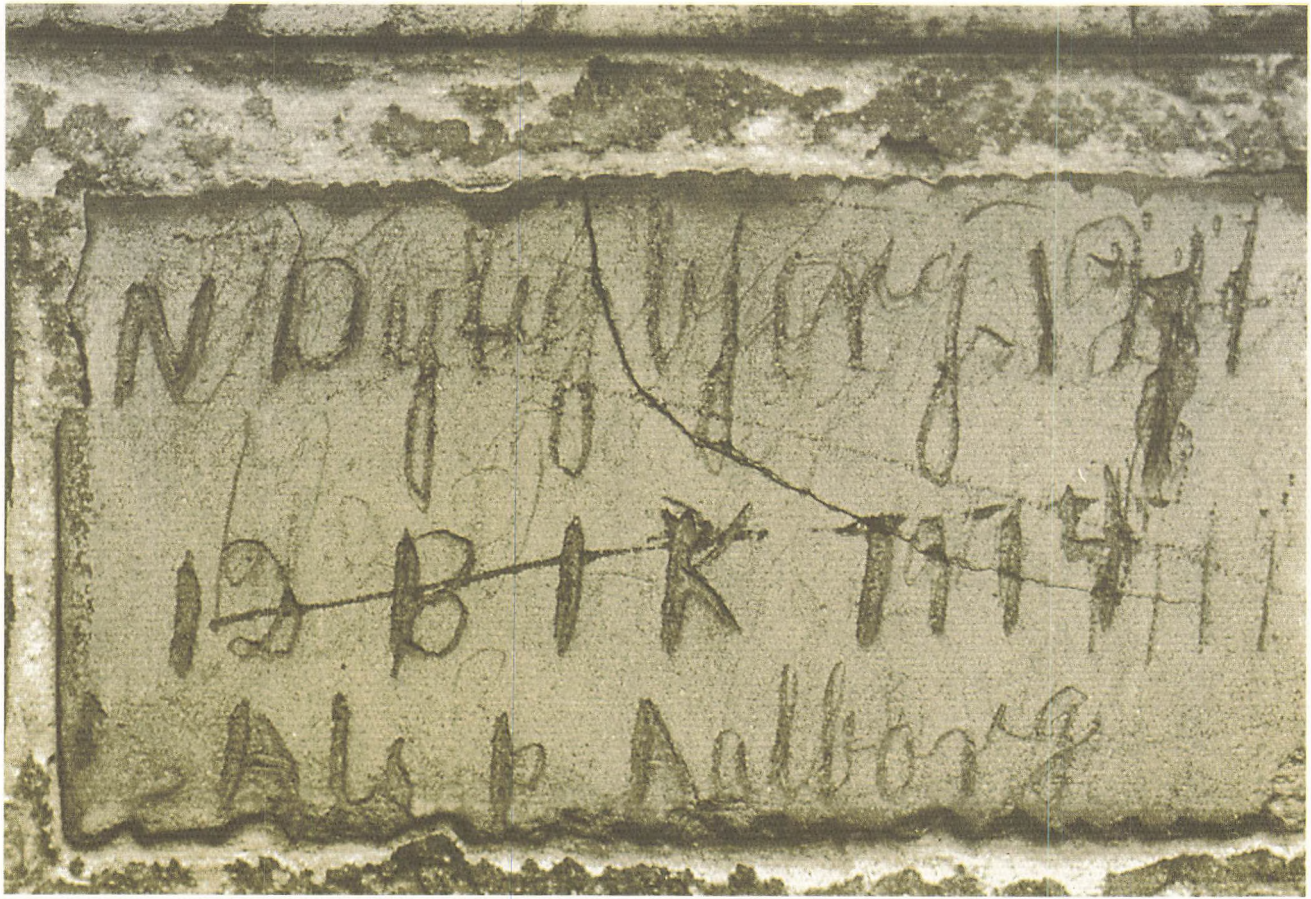

Niels Dejligbjerg, Als pr. Aalborg

N. Dejligbjerg 12 B 1 K 1914 Als pr. Aalborg

Niels Dejligbjerg var født i Als ved Hadsund i et lille hus i nærheden af mejeriet, hvor hans far arbejdede med at lave dritler til smør. Hans forældre hed Petrea og Søren Marinus Dejligbjerg, men det navn havde de først fået ved navneændring i 1906. Før hed de Nielsen. Marinus' mor, Kristiane, kom som ung i pleje hos sin moster, der boede i Dejlighøj Hus ved Visborg lige nord for Mariager Fjord. Hun og hendes mand fik tilnavnet Dejligbjerg, måske efter et "bjerg" på marken. Alle Dejligbjerg'er i Danmark stammer fra deres sønner, Marinus og Michael.

Niels Dejligbjerg havde været karl på Poulsenseje, en stor gård Als Oddevej 58, som da ejedes af L. Rønne, som havde købt gården i 1913. På egnen huskes stadig historier fra Niels' tid, måske efter soldatertiden i 1914.

Engang var Niels ude at pløje med datidens nye opfindelse, en dobbeltplov med tre skær. Han havde fundet ud af, at ved at stille disse skær på en særlig måde, så kunne han bare sende hestene af sted, og de kunne gå alene til den anden ende af marken. Rønne kom ud og så det, og han udbrød: " Det var den unde stjerte mig en god idé Niels. Dem skulle vi have haft nogle flere af. "Han mente, at det ville være en god idé, hvis der stod en mand ved hver ende af

marken, så de kunne nøjes med at vende hestene, og så sende dem af sted til manden i den anden ende.

Niels var også ude med trillebøren en dag. Den kunne han ikke rigtig styre, og fru Rønne ville hjælpe ham og foreslog, at han skulle tage handskerne af. Hertil svarede Niels: "A vil nu heller' kåll dem bællevånter!"

Den mest kendte af Niels søskende fra Als var Carl Dejligbjerg. Han sejlede som telegrafist på Kgl. Grønlandske Handels flagskib, "Hans Hedtoft", som forliste den 30. januar 1959 på sin jomfrurejse og gik ned med alle 95 ombordværende. Niels' niece, Gerda hørte radio den dag, og hun hørte Carl sige, at skibet havde kraftig slagside. Da kaldte Gerda på sin mand. De to hørte Carl sige: " Nu synker vi." Det var sidste livstegn fra "Hans Hedtoft". Der blev aldrig noget lig at begrave på kirkegården; men enken lod rejse en sten på Als Kirkegård, hvor der står: Carl Dejligbjerg 1901 - 1959 "Fulgte med Hans Hedtoft".

Der var mange søskende bl.a. Hans, der blev lærer i Grønfeldt ved Ølgod og Lydia, der var lærerinde i Tarm. Selv udvandrede Niels Dejligbjerg på et tidspunkt sammen med søsteren Jane til Californien. Det fortælles, at han selv havde 13 børn. Flere nevøer af slægten har i kortere eller længere tid været i Canada, men sporet af Niels selv fortaber sig.

ESBJERG

257/47 Rasmus Hauschrog Jensen
Elmevej 22
3/12 B F 13/5-47 T. 19/7-48 Hammel

Ragner Hauchrog Jensen, Hammel

Ragner Hauchrog Jensen 257/47
Elmevej 22, Hammel

Ragner Hauchrog blev født den 20. december 1925 i Onsbjerg på Samsø. Navnet kommer fra hans farfar, som var "Rasmus i Havkrogen".

Ragner selv voksede op i Hammel, hvor han blev uddannet møbelsnedker hos snedker Heegaard. Efter at have været svend hos Brdr. Christiansen i Ørstedsgade i Vejle kom han - lidt forsinket på grund af krigen - ind som soldat i Fredericia den 13. maj 1947. De gik ind ad Bülow kasernes port, mens de sang:

" Den 13. maj, dengang jeg gik
ind ad kasernens port, jeg fik -
en uniform og den var grå.
Det har jeg længe luret på."

Verset var skrevet af en underofficer. De første uniformer var grå, fordi det var de gamle, svenske fra brigaden. Da Ragner blev menig, fik de uldne, khakifarvede uniformer, men beholdt de grå som arbejdstøj. Endnu stod der en lang række barakker langs Østervold efterladt af tyskerne, men soldaterne boede inde i selve kasernen. Lønnen for en menig var dengang 1,90 kr om dagen. Der var udbetaling den 1. , 11. og 21. i hver måned.

Af og til gik de vagt ved Tøjhuset. Det var ret kedeligt, så engang var de to vagter, som var lige ved at blive taget for at sove på vagten. Af bare kedsomhed skrev de på muren, og tænkte på, om nogen engang skulle læse det.

Senere blev kompagniet sendt på grænsevagt i Plantagelejren ved Padborg. De gik ad grænsestierne sammen med gendarmerne. Vinteren var så kold, at de fyrede, til kakkelovnen var rødglødende.

Til gengæld havde sommeren 1947 været meget hed. Når de kom hjem fra manøvre, skulle de passe på ikke at stå stille på asfalten, for så sank de i og hang fast. Også 6. juliparaden, hvor Frederik d. 9 kom som nyudnævnt konge, var meget varm.

Efter soldatertiden søgte Ragner Hauchrog fire stillinger og kunne få dem alle, men han valgte C.M. Madsens fabrikker i Haarby. I 22 år arbejdede han på Haarby ketcherfabrik og sluttede arbejdslivet som 61-årig på Haarby trælast.

Ragners kone døde i 89; men nu er han gift med Edith, og de bruger megen tid på seniordans sammen. Ragner har også i mange år været medlem af Lokalhistorisk arkiv i Haarby.

13

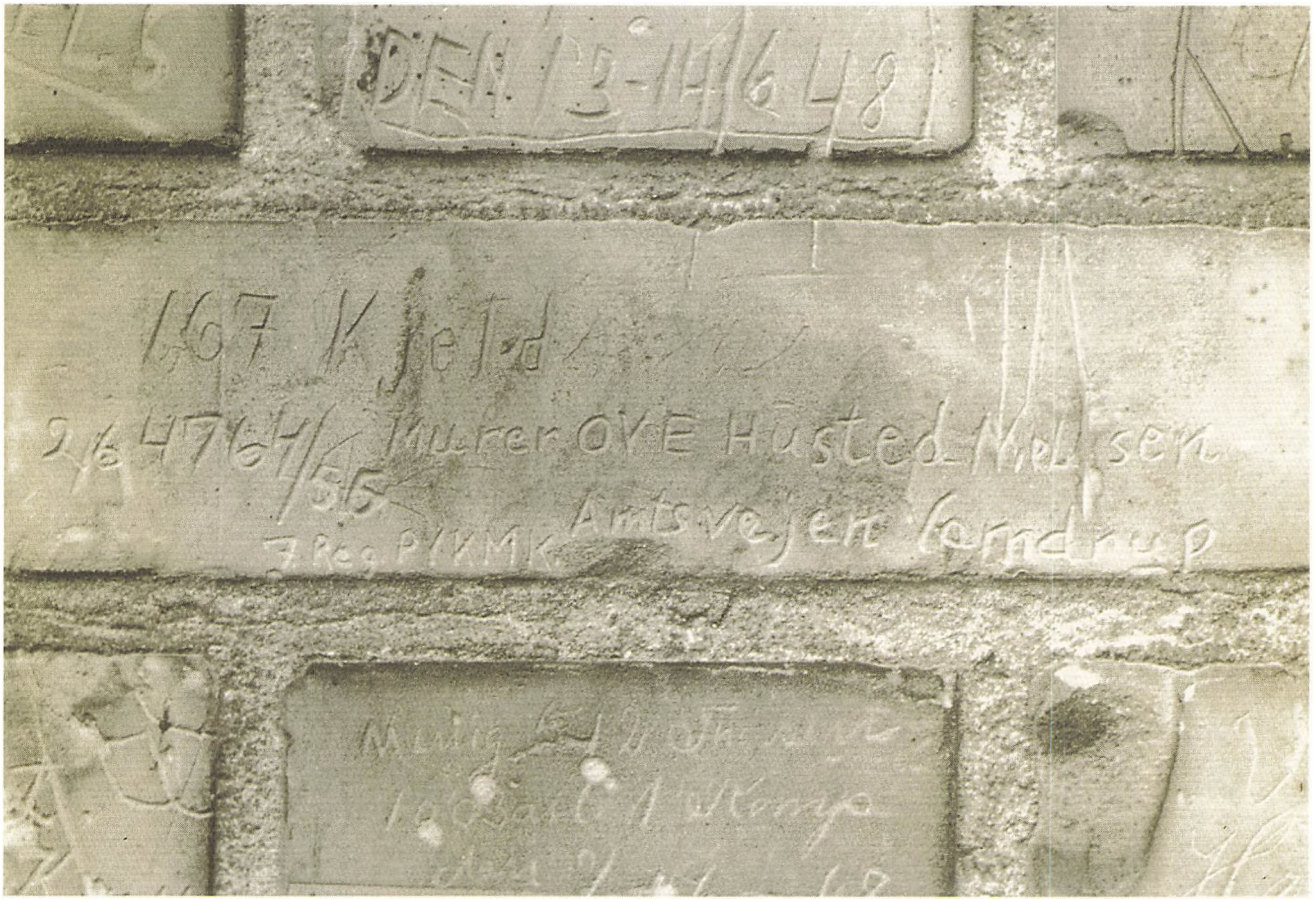
DEN 13-14/648
167 Kjeld
Murer OVE Husted Nielsen
Amtsvejen Vandrup

Ove Husted Nielsen, Vamdrup

Murer Ove Husted Nielsen, Amtsvejen, Vamdrup. 2/6 - 4764/56. 7. Reg. PVKMK

Ove Husted Nielsen blev født den 10. august 1935 i Vamdrup, og her voksede han også op med en mor, der var jæger, og en far, der holdt duer. Han blev uddannet som murer hos Anders Nielsen & Husted Nielsen i Vamdrup, inden han til maj 1955 kom ind som soldat.

Ove Husted blev indkaldt til Søgaard kaserne, men blev samme dag overført til Tønder, hvor han havde sin rekruttid og den første tid i dækningsstyrken. Det var 7. regiments panserværns-kompagni. Fra Tønder-tiden huskes især de mørke nætter, hvor man ene mand gik en 4 km vagtrute ud gennem skoven og rundt om zeppelinerhangarerne for at skifte skilte. Det var ikke for tøsedrenge.

Vagtkompagniet kom resten af tiden til Fredericia, hvor Ove bl.a. stod vagt i gammel uniform den 5.-6. juli 1956. Han var også med til at rykke ud i barak 13 på Ryes Kaserne, da den var blevet indviet med flaghejsning og geværskud op i luften. Herfra erindres en vagttur rundt langs hegnet sammen med 63, der havde fyldt sine lommer i den kirsebærplantage, som endnu stod der. Uheldigvis faldt 63, og det sås tydeligt uden på lommerne, at der var knuste kirsebær i. Malerne og murerne ved

nybyggeriet stod og så på, når delingen trådte an uden for barak 13 om morgenen.

Om sommeren kunne man kun bade ved Østerstrand de 14 dage, hvor Halmcellulosen holdt ferie - ellers var vandet fyldt med små, flækkede halmstumper.

Under Ungarnkrisen i 1956 var der 14 dage uden udgangstilladelse, og soldaterne sov med alt tøjet på. Kun støvlerne måtte tages af.

Ove var ved Tøjhuset med et vagthold på 6 -8 mand og en befalingsmand i 24 timer ad gangen med 2 timers vagter. De kunne stå og vinke til pigerne i Dampvaskeriet, husker Ove. Han husker derimod ikke, at han har ridset i muren; men det kan han ikke løbe fra.

Ove Husted Nielsen har arbejdet som murer på Grønland og rejst med typehuset Typidan. Han bor med sin kone, Aase i Kolding, hvor de to døtre også bor. Tiden som efterlønner bruges på jagt og fiskeri og som medlem af Dansk Broderorden.

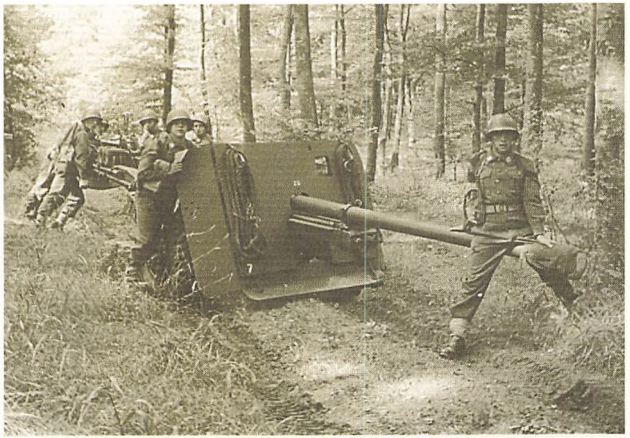

10 ØL
3 ØL

JUL

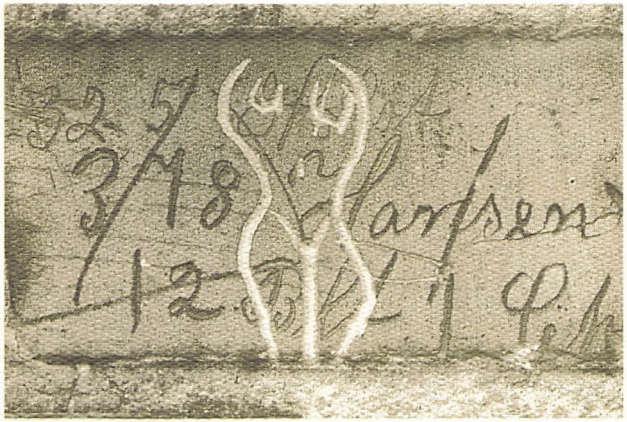
Larsen

Nøgle til
svangerskabet

